

بررسی رابطه بین بیش اطمینانی مدیران و تأخیر گزارش حسابرسی در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

عالمه دادجوئی

کارشناسی ارشد حسابداری، واحد اردبیل، دانشگاه آزاد اسلامی، اردبیل، ایران. (نویسنده مسئول).
a.dadjoei4958@gmail.com

مژگان میرزائی

کارشناسی ارشد حسابداری، واحد همدان، دانشگاه آزاد اسلامی، همدان، ایران.
mozghanmirzaie1@gmail.com

چکیده

به طور کلی گزارش شده است که هر چه اعتماد بیش از حد مدیریتی قوی تر باشد، تأثیر منفی آن بر شرکت بیشتر است. این مطالعه به طور تجربی رابطه بین بیش اطمینانی مدیریتی و تأخیر گزارش حسابرسی را تجزیه و تحلیل می کند. به عبارتی، هدف این پژوهش، بررسی رابطه بین بیش اطمینانی مدیران و تأخیر گزارش حسابرسی در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است. برای نمونه گیری از روش حذف سیستماتیک استفاده شده است که سعی شده داده های مورد نیاز در بازه زمانی سال های ۱۳۹۵ الی ۱۳۹۹ با استفاده از روش تحلیل رگرسیون کلاسیک انجام شود. داده های پژوهش حاضر از نرم افزار ره آورد نوین تهیه شده است. برای اندازه گیری بیش اطمینانی از دو مدل سرمایه گذاری بیش از حد و سود پیش بینی شده استفاده گردیده و همچنین، برای تجزیه و تحلیل داده ها از نرم افزار استاتا استفاده شده است. نتایج نشان می دهد که بین بیش اطمینانی مدیران و تأخیر گزارش حسابرسی در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه ای وجود ندارد؛ به عبارت دیگر هیچ گونه ارتباطی بین بیش اطمینانی مدیران و تأخیر گزارش حسابرسی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران یافت نشد.

واژگان کلیدی: بیش اطمینانی مدیران، تأخیر گزارش حسابرسی، بورس اوراق بهادار تهران.

مقدمه

این مطالعه به طور تجربی رابطه بین بیش اطمینانی مدیریتی و تأخیر گزارش حسابرسی را تجزیه و تحلیل می کند. بیش اطمینانی مدیریتی حالتی است که در آن مدیران اعتماد بیش از حد به توانایی های خود دارند (هایوارد و هامبریک، ۱۹۹۷) و تمایل به پیش بینی و اطمینان از اینکه شرکت در سودهای آتی عملکرد بالاتر از حد متوسط خواهد داشت (براون و سارما، ۲۰۰۷). مدیرانی که تمایل زیادی به اعتماد بیش از حد دارند، بیشتر از طریق اعتماد بیش از حد به توانایی های مدیریتی خود به جای جمع آوری نظرات مختلف از اعضا، تصمیمات خودسرانه اتخاذ می کنند و از آن ها انتظار می رود که انگیزه های گزارشگری مالی تهاجمی تری را برای اثبات مشروعیت تصمیمات سرمایه گذاری خود اتخاذ کنند (را و پارک، ۲۰۱۶).

تحقیقات در مورد اعتماد بیش از حد مدیریتی در حوزه های تصمیم گیری سرمایه گذاری (مالمندیر و تیت، ۲۰۰۸)، سیاست تقسیم سود (دشموک، گوئل و هو، ۲۰۱۳؛ هوانگ و کیم، ۲۰۱۸) و تأثیر بر گزارشگری مالی شرکت (احمد و دولمن، ۲۰۱۳؛ شراند و زچمن، ۲۰۱۲؛ ریو و کیم، ۲۰۱۵) انجام شده است.

به طور کلی گزارش شده است که هر چه اعتماد بیش از حد مدیریتی قوی تر باشد، تأثیر منفی آن بر شرکت بیشتر است. زمانی که یک مدیر بیش از حد به قضاوت یا توانایی خود برای کنار آمدن با یک بحران اعتماد داشته باشد، به احتمال زیاد نمی‌تواند نظرات مختلف اعضای سازمان را به درستی جمع‌آوری کند، بنابراین تصمیمات اشتباهی مانند دست‌کم گرفتن خطرات پیش روی شرکت و سرمایه‌گذاری بیش از حد اتخاذ کند (چوی، ۲۰۱۲؛ هیوارد، ریندوا و پولاک، ۲۰۰۴؛ مون، ۲۰۱۲).

از سوی دیگر، تأخیر گزارش حسابرسی به بازه زمانی پایان سال مالی تا تاریخ گزارش حسابرسی اطلاق می‌شود و مطالعات متعددی در مورد عوامل تعیین‌کننده و تأثیرات تأخیر گزارش حسابرسی انجام شده است. ارائه به موقع اطلاعات مالی یکی از ویژگی‌های مهم گزارشگری مالی است که به تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاری بازار سرمایه و استفاده‌کنندگان اطلاعات کمک می‌کند. تأخیر در گزارش حسابرسی به عنوان سیگنالی به بازار از مسائل منفی احتمالی ناشی از حسابرسی تفسیر می‌شود. هر چه شفافیت سود شرکت‌های حسابرسی شده بیشتر باشد، تأخیر گزارش حسابرسی کوتاه‌تر است (اوه و جئون، ۲۰۲۲). علاوه بر این، هر چه سطح درآمدهای مدیریتی بالاتر باشد، زمان بیشتری برای تأمین شواهد لازم برای تشکیل نظر حسابرسی مورد نیاز است. در نتیجه، تأخیر گزارش حسابرسی به تأخیر می‌افتد (نا و چوی، ۲۰۰۴؛ رو، لیم و جئون، ۲۰۱۲). به این ترتیب، هر چه اعتماد بیش از حد مدیریتی بیشتر باشد، تأثیر منفی بر شرکت بیشتر خواهد بود. بر این اساس، ریسک حسابرسی افزایش می‌یابد و گزارش حسابرسی ممکن است به تأخیر بیفتد، زیرا برای کاهش ریسک شناسایی، باید زمان بیشتری برای حسابرسی سرمایه‌گذاری شود. در رابطه با این مطالعه، پیش‌بینی می‌شود که زمانی که تمایل مدیریتی به اعتماد بیش از حد قوی‌تر باشد، تأخیر گزارش حسابرسی افزایش می‌یابد (اوه و جئون، ۲۰۲۲).

بر اساس پیشینه نظری و مطالعات قبلی، این مطالعه به بررسی این موضوع می‌پردازد که چگونه اعتماد بیش از حد مدیریتی بر تأخیر گزارش حسابرسی تأثیر می‌گذارد. همان‌طور که اشاره شد، مطالعاتی در مورد اعتماد بیش از حد مدیریتی، تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاری، سیاست تقسیم سود و گزارشگری مالی انجام شده است، اما بحث در مورد ارتباط آن با حسابرسی وجود ندارد؛ بنابراین، این مطالعه به بررسی رابطه بین اعتماد بیش از حد مدیریتی و تأخیر گزارش حسابرسی می‌پردازد.

در مقایسه با مطالعات قبلی مرتبط با تأخیر گزارش حسابرسی، این مطالعه کمک‌های اضافی زیر را انجام می‌دهد. ابتدا، با بررسی رابطه با تأخیر گزارش حسابرسی با استفاده از اعتماد بیش از حد مدیریتی به عنوان ویژگی کلیدی مدیر، درک ویژگی‌های مدیران را گسترش می‌دهد. دوم، با تجزیه و تحلیل رابطه بین اعتماد بیش از حد مدیریتی و تأخیر گزارش حسابرسی، مشخص می‌شود که ویژگی‌های مدیریتی می‌تواند تعیین‌کننده تأخیر گزارش حسابرسی باشد. سوم، نشان می‌دهد که اعتماد بیش از حد مدیریتی، ریسک کنترل شرکت را افزایش می‌دهد و به عنوان عامل تعیین‌کننده رویه عملکرد حسابرسی عمل می‌کند.

ساختار این مقاله بدین شرح است. در ادامه، ادبیات و پیشینه پژوهش و در بخش بعدی روش‌شناسی پژوهش را توضیح می‌دهد. در مرحله بعد، متغیرها و مدل پژوهش و در بخش بعدی نتایج تحلیل تجربی را گزارش می‌کند و در نهایت نتیجه‌گیری و محدودیت‌ها را ارائه می‌دهد.

ادبیات و پیشینه پژوهش

ادبیات پژوهش

بیش اطمینانی مدیران:

اعتماد بیش از حد مدیریتی به تمایل مدیران به خوشبین بودن بیش از حد در مورد جریان‌های نقدی آتی، بازده سرمایه‌گذاری‌های برنامه‌ریزی‌شده یا توانایی آن‌ها برای غلبه بر مشکلاتی که شرکت در حال حاضر با آن مواجه است، اشاره دارد (را و پارک، ۲۰۱۶). مالمندیر و تیت (۲۰۰۵) نشان دادند که مدیرانی که از سطح بیش اطمینانی بالایی برخوردارند، تمایل دارند ریسک‌های ذاتی سرمایه‌گذاری را دست‌کم بگیرند و بازده مورد انتظار را هنگام تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاری بیش از حد برآورد کنند؛ بنابراین، آن‌ها استدلال کردند که یک پروژه ارزش فعلی خالص منفی با یک پروژه ارزش فعلی خالص مثبت اشتباه گرفته می‌شود و باعث سرمایه‌گذاری بیش از حد می‌شود. هیتون (۲۰۰۲) اظهار داشت که مدیران با اعتماد به نفس بالا تمایل دارند تا حد امکان از منابع مالی داخلی در هنگام جمع‌آوری وجوه استفاده کنند و قضاوت کردند که ارزش آتی شرکتی که آن‌ها اداره می‌کنند کمتر از ارزش‌گذاری شده است. هر چه تمایل به اعتماد بیش از حد بیشتر باشد، سطح سود سهام پایین‌تر است زیرا وجوه انباشته شده در شرکت بر سرمایه‌گذاری‌های جدید متمرکز شده است (کوردیرو، ۲۰۰۹). مدیران با سود انباشته به شدت سرمایه‌گذاری می‌کنند و حتی با افزایش میزان بدهی سرمایه‌گذاری می‌کنند (بن دیوید، گراهام و هاروی، ۲۰۱۳).

مدیرانی که بیش از حد اعتماد به نفس دارند تمایل دارند عمداً در تهیه صورت‌های مالی اشتباه کنند (شراند و زچمن، ۲۰۱۲). مدیران با اعتماد به نفس بیش از حد تمایل به محافظه‌کاری ندارند (احمد و دولمن، ۲۰۱۳). همچنین، مدیران با سطح اعتماد بیش از حد تمایل به افشای داوطلبانه اطلاعات پیش‌بینی مدیریتی و افزایش درآمد دارند (هریبار، کیم، ویلسون و یانگ، ۲۰۱۳). کیم و یو (۲۰۱۴) دریافتند که شرکت‌هایی با اعتماد بیش از حد مدیریتی بالاتر تمایل به چسبندگی هزینه دارند که منابع مرتبط را کاهش نمی‌دهد زیرا فروش به دلیل انتظارات بالا برای بهبود فروش در آینده کاهش می‌یابد. یو و کیم (۲۰۱۵) و هوانگ، چا و یئو (۲۰۱۵) رابطه منفی بین اعتماد بیش از حد مدیریتی و محافظه‌کاری را تأیید کردند. ایم و همکاران (۲۰۱۸) اظهار داشتند که هر چه اعتماد بیش از حد مدیریتی بیشتر باشد، حق‌الزحمه حسابرسی نیز بالاتر است. این نتایج را می‌توان به این معنا تفسیر کرد که وقتی حسابرسان اعتماد بیش از حد مدیریتی به حسابرسی خارجی را به عنوان عاملی که خطر حسابرسی را افزایش می‌دهد و در نتیجه کیفیت صورت‌های مالی را بدتر می‌کند و خطر کنترل را افزایش می‌دهد قضاوت می‌کند.

تأخیر گزارش حسابرسی:

تأخیر در گزارش‌های حسابرسی با عدم ارائه به موقع اطلاعات به ذینفعان کلیدی، کیفیت اطلاعات مالی را مختل می‌کند. به طور کلی بین ارزش اطلاعات و زمان تهیه صورت‌های مالی رابطه معکوس وجود دارد. تأخیر در گزارش‌های مالی، زمانی که اطلاعات به موقع افشا نشود، می‌تواند بر ارزش شرکت تأثیر منفی بگذارد (بلانکلی، هارت و مک گرگور، ۲۰۱۴؛ گیوولی و پالمون، ۱۹۸۲). سرمایه‌گذاران معاملات سهام را تا زمان اعلام سود به تعویق می‌اندازند (بیور، لامبرت و مورس، ۱۹۸۰). واکنش قیمت سهام به گزارش‌های سود اولیه مهم‌تر از واکنش قیمت سهام به گزارش‌های سود تأخیری است. این نشان می‌دهد که اعلام زودهنگام عملکرد مالی سودمند است (گیوولی و پالمون، ۱۹۸۲).

مطالعات قبلی مربوط به عوامل تعیین‌کننده تأخیر گزارش حسابرسی عمدتاً در مورد ویژگی‌های شرکت‌های حسابرسی شده (به عنوان مثال، اندازه شرکت، ویژگی‌های صنعت، سودآوری، اهرم و محتویات و بازنگری‌های صورت‌های مالی) گزارش شده‌اند (اشتون، گرول و نیوتن، ۱۹۸۹؛ بلنکلی و همکاران، ۲۰۱۴؛ دیویس و ویترد، ۱۹۸۰؛ اتربیچ، لی و سان، ۲۰۰۶؛ مونسیف، راغوناندان و رامان، ۲۰۱۲). اشتون، ویلینگهام و الیوت (۱۹۸۷) اظهار داشتند که تأخیر گزارش حسابرسی توسط پیچیدگی کسب‌وکار، اندازه شرکت، وضعیت فهرست، سودآوری و عوامل خطر تعیین می‌شود. همچنین، کارسلاو و کاپلان (۱۹۹۱) بدهی را به عنوان یک عامل تعیین‌کننده مهم تأخیر گزارش حسابرسی معرفی کردند.

به طور کلی، استدلال شده است که تأخیر گزارش حسابرسی در مؤسسات حسابرسی بسیار ساختار یافته بیشتر از مؤسسات حسابرسی با فرآیندهای حسابرسی قابل توجه است (اشتون و همکاران، ۱۹۸۹؛ هندرسون و کاپلان، ۲۰۰۰). تأخیر گزارش حسابرسی نیز تابعی از رویکرد حسابرسی مورد استفاده حسابرسان است (کینی و مک دانیل، ۱۹۹۳). اخیراً، در زمینه گزارش‌های حسابرسی، عوامل تعیین‌کننده حاکمیت شرکتی، ساختار مالکیت (اتریج، کوون، اسمیت و زاروین، ۲۰۰۵؛ هاندیو و کوسومانینگروم، ۲۰۲۲؛ جاگی و تسوی، ۱۹۹۹؛ لیانگ، لین، چو و هسیائو، ۲۰۲۱ و کنترل داخلی (اشتون و همکاران، ۱۹۸۷؛ اترج و همکاران، ۲۰۰۶؛ مونسیف و همکاران، ۲۰۱۲) مورد مطالعه قرار گرفته‌اند. بائه و سون (۲۰۱۳) نشان دادند که هر چه تفاوت در نسبت حقوق صاحبان سهام شرکت حسابرسی شده بیشتر باشد، تأخیر گزارش حسابرسی بیشتر است.

پیشینه پژوهش

پیشینه پژوهش‌های داخلی

صفی‌پور افشار و رئیس‌ی در سال ۱۴۰۱ با بررسی رابطه بین بیش اطمینانی مدیریت، تأمین مالی داخلی و بهره‌وری سرمایه‌گذاری نشان دادند بیش اطمینانی مدیریت بر میزان تأمین مالی داخلی تأثیر می‌گذارد و تأمین مالی داخلی نیز با بیش سرمایه‌گذاری و کم‌سرمایه‌گذاری مدیران در ارتباط است. همچنین، مدیران بیش اطمینان با افزایش تأمین مالی داخلی، کارایی سرمایه‌گذاری را کاهش می‌دهند.

حیدری و همکاران در سال ۱۴۰۱ با بررسی تأثیر درماندگی مالی و فرصت‌های رشد بر محافظه‌کاری حسابداری با نقش تعدیل‌گری بیش اطمینانی مدیریت دریافتند درماندگی مالی و فرصت‌های رشد بر محافظه‌کاری حسابداری تأثیر مثبت و معناداری دارند. بیش اطمینانی مدیریت بر رابطه درماندگی مالی و محافظه‌کاری حسابداری تأثیر معناداری ندارد ولی رابطه بین فرصت‌های رشد و محافظه‌کاری حسابداری را تعدیل کرده و تأثیر منفی و معناداری بر رابطه بین آن‌ها دارد؛ به عبارت دیگر، مدیران با وضعیت مالی نامطلوب، چشم اندازه مثبتی به وضعیت آتی شرکت نداشته و سطح محافظه‌کاری حسابداری را افزایش می‌دهند.

ایوانی و همکاران در سال ۱۴۰۰ به بررسی نقش ساختار مالکیت بر رابطه بین بیش اطمینانی مدیران و مخارج تحقیق و توسعه با لحاظ شرایط محدودیت مالی پرداختند. نتایج نشان داد مدیران بیش اطمینان نسبت به مدیران منطقی، منابع مالی بیشتری را صرف تحقیق و توسعه می‌کنند. از طرفی، رابطه مثبت بیش اطمینانی مدیران و مخارج تحقیق و توسعه در شرکت‌های با سطوح بالاتر، محدودیت مالی، قوی‌تر بوده است. در نهایت، رابطه مثبت بیش اطمینانی مدیران و مخارج تحقیق و توسعه با وجود محدودیت مالی شدید، در شرکت‌های غیردولتی نسبت به شرکت‌های دولتی قوی‌تر بوده است؛ در حالی که نتایج پژوهش نشان دهنده آن است که مالکیت مدیریتی بر رابطه بین بیش اطمینانی و مخارج تحقیق و توسعه شرایط محدودیت مالی، اثر معناداری ندارد.

بشیری‌منش و اورج اوغلی در سال ۱۴۰۰ به بررسی تأثیر بیش اطمینانی مدیران بر لحن گزارشگری مالی پرداختند. نتایج نشان می‌دهد بیش اطمینانی مدیران وقتی به صورت سرمایه‌گذاری بیش از حد و افزایش مخارج سرمایه‌ای باشد، رابطه مثبت و معناداری با بکارگیری واژگان مثبت در صورت‌های مالی دارد. لذا، در این حالت با توجه به بیش اطمینانی و خوش‌بینی مدیران لحن ساده و غیرمنتظره گزارشگری مالی از واژگان مثبت بیشتری برخوردار بوده و خوش‌بینانه می‌شود؛ اما در صورتی که رفتار بیش اطمینانی مدیر به صورت افزایش میزان بدهی‌ها و دریافت تسهیلات بانکی بروز کند، رابطه منفی و معناداری با لحن ساده و غیرمنتظره گزارشگری مالی دارد. لذا در این حالت با توجه به افزایش ریسک مالی شرکت، بکارگیری واژگان مثبت در گزارشگری مالی کمتر می‌شود.

لاری دشت بیاض و همکاران در سال ۱۳۹۷ به بررسی ویژگی‌های کمیته حسابرسی و تأخیر در گزارش حسابرسی پرداختند. نتایج پژوهش حاکی از آن است که اندازه و سابقه تشکیل کمیته حسابرسی و وجود اعضای دارای تخصص مالی در کمیته‌های حسابرسی با کاهش تأخیر در ارائه گزارش حسابرسی همراه است؛ ولیکن استقلال کمیته حسابرسی و تجربه اعضای کمیته حسابرسی موجب افزایش تأخیر در ارائه گزارش حسابرسی می‌گردد.

آقا بالایی‌بختیار و همکاران در سال ۱۳۹۷ به بررسی رابطه بین فرصت‌های سرمایه‌گذاری شرکت‌ها و تأخیر در ارائه گزارش حسابرس پرداختند. نتایج پژوهش نشان می‌دهد شرکت‌های با فرصت سرمایه‌گذاری بیشتر در مقایسه با سایر شرکت‌ها، تأخیر در گزارش حسابرسی کوتاه‌تری دارند. افزون بر این، بر مبنای آزمون تحلیل حساسیت، نتایج به دست آمده مؤید آن است که بین فرصت سرمایه‌گذاری غیرعادی شرکت‌ها و تأخیر غیرعادی در گزارش حسابرسی رابطه منفی و معناداری برقرار است.

بزرگ اصل و همکاران در سال ۱۳۹۷ به بررسی عوامل موثر بر انتشار به هنگام گزارش حسابرسی پرداختند. یافته‌های پژوهش حاکی از آن است که بین ویژگی‌های اندازه موسسه حسابرسی، نوع اظهارنظر حسابرس، ریسک گزارش‌دهی، تعداد بندهای گزارش حسابرسی و اندازه هیئت مدیره با تأخیر در گزارش حسابرسی، رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. همچنین، بین تمرکز مالکیت و تخصص اعضای کمیته حسابرسی با تأخیر در گزارش حسابرسی، رابطه منفی و معناداری برقرار است. با توجه به یافته‌های پژوهش پیشنهاد می‌شود در راستای افزایش ویژگی‌های کیفی اطلاعات، توجه بیشتری به عوامل موثر بر تأخیر گزارش حسابرسی شود.

پیشینه پژوهش‌های خارجی

اوه و جنون در سال ۲۰۲۲ مطالعه‌ای با هدف تجزیه و تحلیل تجربی اثر ویژگی‌های هیئت مدیره بر رابطه بین اعتماد بیش از حد مدیریتی و تأخیر گزارش حسابرسی انجام دادند. نتایج تجزیه و تحلیل به شرح زیر بود. اول، بین اعتماد بیش از حد مدیریتی و تأخیر گزارش حسابرسی رابطه مثبت و معنادار وجود داشت. دوم، هرچه اندازه هیئت مدیره بزرگ‌تر باشد، رابطه بین اعتماد بیش از حد مدیریتی و تأخیر گزارش حسابرسی را کاهش می‌دهد. سوم، با افزایش نسبت اعضای غیرموظف در هیئت مدیره، رابطه مثبت بین اعتماد بیش از حد مدیریتی و تأخیر گزارش حسابرسی کاهش یافت.

رحمت و نور فاضله حسیوان در سال ۲۰۲۲ به بررسی و تجزیه و تحلیل تأثیر ارسال به موقع صورت‌های مالی شرکت‌های حمل و نقل پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار اندونزی پرداختند. شواهد تجربی نشان می‌دهد که متغیرهای سودآوری، نقدینگی و نظر حسابرس بر به موقع بودن ارائه صورت‌های مالی تأثیر می‌گذارد. در حالی که متغیر اهرم و اندازه شرکت تأثیر معنی‌داری بر به موقع بودن ارائه صورت‌های مالی ندارد.

سون و هو در سال ۲۰۲۱ به بررسی ویژگی‌های هیئت مدیره بر بهنگام بودن گزارشگری مالی پرداختند. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که سه عامل بر به موقع بودن صورت‌های مالی تأثیر بسزایی دارد: دوگانگی مدیرعامل، سن رئیس هیئت مدیره و تغییر اعضای هیئت مدیره. یافته‌ها حاکی از آن است که دوگانگی مدیرعامل منجر به کاهش اثربخشی کنترل می‌شود و بر به موقع بودن صورت‌های مالی تأثیر منفی می‌گذارد. ضمناً تغییر اعضاء در هیئت مدیره منجر به تغییر مثبت در ارائه به موقع اطلاعات خواهد شد. سن رئیس هیئت مدیره نیز تأثیر مثبتی بر به موقع بودن صورت‌های مالی دارد.

متوا و همکاران در سال ۲۰۱۹ به بررسی حاکمیت شرکتی و به موقع بودن صورت‌های مالی حسابرسی شده پرداختند. یافته‌ها، نشان دادند که تخصص مالی در کمیته حسابرسی، اندازه هیئت مدیره، جلسات هیئت مدیره و استقلال در هیئت مدیره با به موقع بودن صورت‌های مالی حسابرسی شده طولانی‌تر همراه است. برخی از ویژگی‌های حاکمیت شرکتی مانند تنوع هیئت مدیره (به عنوان مثال زنان و ملیت‌های مختلف در هیئت مدیره) با بهبود به موقع گزارش‌های سالانه

مرتبط است. نتایج همچنین نشان می‌دهد که دوره تصدی طولانی‌تر برای مدیران مستقل در هیئت مدیره با به موقع بودن صورت‌های مالی حسابرسی شده کوتاه‌تر همراه است. به طور کلی، نویسندگان دریافتند که امتیاز حاکمیت شرکتی ترکیبی تأثیر مثبتی بر به موقع بودن گزارش‌های سالانه دارد.

حبیب و محمدی در سال ۲۰۱۸ با هدف بررسی ارتباط بین ارتباطات سیاسی و تأخیر در گزارش حسابرسی و اینکه آیا معاملات با اشخاص وابسته رابطه بین ارتباطات سیاسی و تأخیر در گزارش حسابرسی را تعدیل می‌کند یا خیر، نشان می‌دهد که تأخیر در گزارش حسابرسی برای بنگاه‌های اقتصادی دارای روابط سیاسی نسبتاً کوتاه است اما وقتی این‌گونه بنگاه‌ها معاملات با اشخاص وابسته را انجام می‌دهند، افزایش می‌یابد. این امر نشان می‌دهد که حساب‌رسان مشوق‌ها و پیامدهای معاملات با اشخاص وابسته را درک می‌کنند و از این رو تلاش می‌کنند حسابرسی دیگری را برای بررسی صورت‌های مالی انجام دهند که این موضوع باعث می‌شود تأخیر گزارش حسابرسی افزایش یابد.

ویانتورو و عثمان در سال ۲۰۱۸ در مطالعه‌ای با هدف تأثیر دوره تصدی حسابرس، کیفیت حسابرس و خدمات غیر حسابرسی بر تأخیر گزارش حسابرسی پرداختند. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که خدمات غیر حسابرسی، دوره تصدی حسابرس و کیفیت حسابرس تأثیر منفی و معناداری بر تأخیر گزارش حسابرسی دارد و تخصص حسابرس در صنعت رابطه بین دوره تصدی حسابرس و تأخیر گزارش حسابرسی را تعدیل می‌کند؛ و تخصص حسابرس در صنعت رابطه بین کیفیت حسابرسی و تأخیر گزارش حسابرسی را تعدیل می‌کند.

چانگ و همکاران در سال ۲۰۱۸ به بررسی چسبندگی هزینه حسابرسی با تغییر در رقابت در بازار چین و تأثیر آن بر کیفیت حسابرسی پرداختند. با استفاده از نمونه‌ای از شرکت‌های ذکر شده چینی، با افزایش تمرکز بازار، کاهش چسبندگی رو به بالا و افزایش چسبندگی رو به پایین مشاهده شده است. عدم تقارن بین چسبندگی هزینه‌های رو به بالا و رو به پایین در بازارهای محلی که بیشتر توسط ۱۰ حسابرس داخلی برتر تسلط دارند بیشتر است. علاوه بر این، چسبندگی هزینه رو به بالا (رو به پایین) با کیفیت حسابرسی ارتباط منفی (مثبت) دارد.

مودگو و همکاران در سال ۲۰۱۲ با بررسی پژوهشی به این نتیجه رسیدند که اندازه شرکت و حق‌الزحمه حسابرسی به میزان قابل توجهی تأخیر در ارائه گزارش حسابرسی را تحت تأثیر می‌دهند اما رابطه معناداری بین نوع صنعت، نسبت حقوق صاحبان سهام، سوددهی و اندازه موسسه حسابرسی با تأخیر در ارائه گزارش حسابرسی وجود ندارد. لای و چک در سال ۲۰۰۵ با شناسایی تأثیر تغییر وظایف کارکنان موسسه حسابرسی و تغییر موسسه حسابرسی بر زمان ارائه گزارش حسابرسی دریافتند که تغییر در وظایف و مسئولیت‌های کارکنان موسسه حسابرسی و واگذاری عملیات حسابرسی به یک موسسه حسابرسی هم اندازه، اثر با اهمیتی بر زمان صدور گزارش حسابرسی ندارد، ولی واگذاری مسئولیت انجام عملیات حسابرسی به یک موسسه حسابرسی بزرگ‌تر دارای رابطه معناداری با مدت زمان اجراء و تکمیل عملیات حسابرسی دارد. لونتیس و همکاران در سال ۲۰۰۵ دریافتند که حق‌الزحمه اضافی با به موقع بودن گزارش حسابرسی مرتبط است. نوع مالکیت، سودآوری، اهرم مالی، تعداد شرکت‌های تابعه، نوع صنعت، اتکا به حسابرس دیگر جهت اظهارنظر و تغییر حسابرس ارتباط معناداری با مدت زمان انجام حسابرسی نداشتند.

روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش از نوع هدف جزء پژوهش‌های کاربردی است. این پژوهش یک پژوهش تحلیلی از نوع نیمه تجربی است که در آن متغیرهای مورد بررسی از طریق رگرسیون خطی چندگانه بین آن‌ها اندازه‌گیری و تعیین می‌گردد؛ بنابراین این پژوهش یک پژوهش از نوع بررسی پس رویدادی است و از لحاظ نوع داده‌ها کمی بوده و از لحاظ نحوه استدلال، یک پژوهش استقرایی محسوب می‌گردد؛ بنابراین این پژوهش جزء پژوهش‌های اثباتی حسابداری طبقه‌بندی می‌گردد. جامعه

آماري مورد بررسی در این پژوهش شامل شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد که نمونه پژوهش متشکل از ۱۴۳ شرکت طی بازه زمانی ۱۳۹۵ تا پایان سال ۱۳۹۹ است. صورت‌های مالی نمونه مورد بررسی از پایگاه اطلاعاتی کدال و نرم افزار ره‌آورد نوین استخراج شده و برای تجزیه و تحلیل داده‌ها و آزمون فرضیه‌های پژوهش از نرم‌افزار استاتا استفاده شده است.

روش‌شناسی پژوهش

با توجه به ادبیات و مبانی نظری فرضیه پژوهش به شرح زیر می‌باشد:
فرضیه پژوهش: بین بیش اطمینانی مدیران و تأخیر گزارش حسابرسی رابطه معناداری وجود دارد.

متغیرهای پژوهش

متغیر مستقل

بیش اطمینانی مدیران مدل اول (OC1):

مشابه پژوهش مشایخ و بهزادپور (۱۳۹۳) از معیار پیش‌بینی سود برای محاسبه بیش اطمینانی مدیران استفاده شده است؛ به طوری که اگر مدیران سود پیش‌بینی شده را بیشتر از سود واقعی اعلام کرده باشند، گرفتار بیش اطمینانی هستند؛ بنابراین برای شرکت‌های گرفتار در بیش اطمینانی عدد یک اختصاص می‌یابد و شرکت‌هایی که گرفتار بیش اطمینانی نیستند عدد صفر (ایوانی و همکاران، ۱۴۰۱).

بیش اطمینانی مدیران مدل دوم (OC2):

در مدل دوم از معیار سرمایه‌گذاری بیش از حد که مرتبط با سرمایه‌گذاری است، استفاده شده است. برای این منظور ابتدا مدل رگرسیونی رابطه (۱) به صورت مقطعی برآورد شده و سپس در هر سال، باقیمانده محاسبه خواهد شد. در صورتی که باقیمانده مدل برای شرکتی مثبت باشد، بیانگر این است که شرکت مذکور سرمایه‌گذاری بیش از حد انجام داده است و برای این متغیر عدد یک و در غیر این صورت، عدد صفر لحاظ می‌گردد (حیدری و همکاران، ۱۴۰۰).
رابطه (۱):

$$Asset.Growth_{i,t} \cong \varepsilon_0 \cdot \varepsilon_1 Sale.Growth_{i,t} \cdot \eta_{i,t}$$

در رابطه فوق، $Asset.Growth_{i,t}$ نشان دهنده رشد دارایی‌های شرکت i در سال t است. و $Sale.Growth_{i,t}$ نشان دهنده رشد فروش شرکت i در سال t است و به صورت روابط (۲) و (۳) محاسبه می‌شوند.
رابطه (۲):

$$Asset.Growth_{i,t} \cong \frac{Assets_{i,t} - Assets_{i,t01}}{Assets_{i,t01}}$$

رابطه (۳):

$$Sale.Growth_{i,t} \cong \frac{Sales_{i,t} - Sales_{i,t01}}{Sales_{i,t01}}$$

متغیر وابسته:

تأخیر گزارش حسابرسی (ARL):

تأخیر گزارش حسابرسی در این پژوهش متغیر وابسته است و از طریق، تعداد روزهای پایان سال مالی تا تاریخ گزارش حسابرسی برای شرکت i در سال t است.

متغیرهای کنترلی:

به منظور کنترل متغیرهای تأثیرگذار بر تأخیر گزارش حسابرسی بر اساس مبانی نظری مطرح شده و مرور متون، متغیرهای کنترلی عبارت‌اند از اندازه شرکت، اهرم مالی سودآوری و نرخ رشد فروش. $SIZE_{it}$ = اندازه شرکت، لگاریتم طبیعی کل دارایی‌های سال قبل شرکت i در سال t است. LEV_{it} = اهرم مالی، کل بدهی تقسیم بر کل دارایی‌های شرکت i در سال t است. ROA_{it} = سودآوری، سود قبل از مالیات تقسیم بر کل دارایی‌های شرکت i در سال t است. GRW_{it} = نرخ رشد، نرخ رشد یک ساله فروش برای شرکت i سال t است.

متغیرها و مدل پژوهش

فرضیه پژوهش: بین بیش اطمینانی مدیران و تأخیر گزارش حسابرسی رابطه معناداری وجود دارد.

$$Timeliness_{it} \cong \varepsilon_0 \cdot \varepsilon_1 OC1_{it} \cdot \varepsilon_2 OC2_{it} \cdot \varepsilon_3 SIZE_{it} \cdot \varepsilon_4 LEV_{it} \cdot \varepsilon_5 GRW_{it} \cdot \varepsilon_6 ROA_{it} \cdot \eta_{it}$$

که در آن:

$OC1_{it}$ = مدل اول مورد استفاده برای محاسبه بیش اطمینانی است و از سود پیش‌بینی شده و سود واقعی شرکت‌ها را مبنای محاسبه قرار داده است.

$OC2_{it}$ = مدل دوم مورد استفاده برای محاسبه بیش اطمینانی است و از طریق معیار سرمایه‌گذاری بیش از حد محاسبه شده است.

$Timeliness_{it}$ = تأخیر گزارش حسابرسی است و از طریق، تعداد روزهای پایان سال مالی تا تاریخ گزارش حسابرسی برای شرکت i در سال t است.

$SIZE_{it}$ = اندازه شرکت، لگاریتم طبیعی کل دارایی‌های سال قبل شرکت i در سال t است.

LEV_{it} = اهرم مالی، کل بدهی تقسیم بر کل دارایی‌های شرکت i در سال t است.

ROA_{it} = سودآوری، سود قبل از مالیات تقسیم بر کل دارایی‌های شرکت i در سال t است.

GRW_{it} = نرخ رشد، نرخ رشد یک ساله فروش برای شرکت i سال t است.

ε_{it} = باقیمانده، خطای برآورد شده در مدل.

یافته‌های پژوهش

آمار توصیفی

جدول (۱): آمار توصیفی

متغیر	میانگین	انحراف معیار	بیشترین	کمترین
تأخیر گزارش حسابرسی (Timeliness)	۸۲/۲۱۵۳	۲۹/۷۱۰۲	۲۸۱	۲۱

۱۱/۶۷۵۱	۱۹/۲۷۲۹	۱/۳۷۵۲	۱۴/۷۳۱۴	اندازه شرکت (Size)
-۰/۲۳۸۵	۰/۶۰۸۷	۰/۱۶۶۱	۰/۱۶۷۴	سودآوری (ROA)
۰/۰۶۴۲	۱/۲۴۳۱	۰/۲۱۴۹	۰/۵۳۹۱	اهرم مالی (LEV)
۸	۷۰۷	۲۰۲/۷۱۰۲	۳۵۷/۱۴۵۵	نرخ رشد فروش (GRW)
آمار توصیفی متغیر کیفی پژوهش				
۰	۱	مفهومی ندارد	۰/۳۹۴۴	مدل اول بیش اطمینانی (OC1)
۰	۱	مفهومی ندارد	۰/۵۷۶۲	مدل دوم بیش اطمینانی (OC2)

نتایج نشان دهنده این است که شرکت‌های مورد بررسی در نمونه‌ی این پژوهش، به طور متوسط ۱۶ درصد سودآوری داشته‌اند که این موضوع نشان دهنده سودآور بودن شرکت‌های مذکور است، همچنین به طور متوسط دارای ۸۲ روز تأخیر در گزارش حسابرسی هستند، بدین معنا که بعد از پایان سال به طور متوسط ۸۲ روز طول کشیده تا حسابسان گزارش حسابرسی شرکت‌ها را امضاء کنند. متوسط بیش اطمینانی مدیران مطابق مدل اول (سود بیش بینی شده مدیران) ۳۹ درصد ولی مطابق مدل دوم (سرمایه‌گذاری بیش از حد) برابر ۵۷ درصد است. نتایج بیشترین و کمترین برای تأخیر گزارش حسابرسی نشان می‌دهد کمترین بازه زمانی که گزارش حسابرسی ارائه شده است ۲۱ روز و بیشترین آن ۲۸۱ روز است.

جدول (۲): فراوانی برای متغیر بیش اطمینانی (مدل اول)

متغیرها	فراوانی	درصد فراوانی
شرکت‌های که دارای بیش اطمینانی هستند.	۴۱۲	۰/۵۷۶۲
شرکت‌های که دارای بیش اطمینانی نیستند.	۳۰۳	۰/۴۲۳۸
جمع	۷۱۵	۱۰۰ درصد

جدول (۳): فراوانی برای متغیر بیش اطمینانی (مدل دوم)

متغیرها	فراوانی	درصد فراوانی
شرکت‌های که دارای بیش اطمینانی هستند.	۲۸۲	۰/۳۹۴۴
شرکت‌های که دارای بیش اطمینانی نیستند.	۴۳۳	۰/۶۰۵۶
جمع	۷۱۵	۱۰۰ درصد

نتایج آزمون فرضیه

جدول (۴) نتایج آزمون برای مدل‌های اول و دوم پژوهش را نشان می‌دهد.

جدول (۴): نتایج آزمون فرضیه‌های پژوهش

متغیر وابسته ریسک بانکی						
فرضیه دوم			فرضیه اول			
VIF	احتمال	ضریب	VIF	احتمال	ضریب	متغیرهای مستقل
			۱/۰۲	۰/۲۴۷	-۲/۶۵۸۹۴۴	بیش اطمینانی مدل اول
۱/۰۲	۰/۱۱۶	۳/۴۱۹۷۲۲				بیش اطمینانی مدل دوم

۱/۱۶	۰/۰۰۳	۰/۰۱۷۲۸۶۶	۱/۱۶	۰/۰۰۴	۰/۰۱۶۶۹۳۳	نرخ رشد فروش
۱/۰۵	۰/۰۰۰	۳/۳۹۶۴۲۲	۱/۰۵	۰/۰۰۰	۳/۳۶۷۷۱۷	اندازه شرکت
۱/۹۱	۰/۰۰۰	-۶۶/۴۲۶۱۶	۱/۸۹	۰/۰۰۰	-۶۳/۱۲۵۶۸	سودآوری
۱/۶۷	۰/۰۰۰	-۲۸/۱۰۲۴۶	۱/۶۵	۰/۰۰۰	-۲۷/۰۷۹۱۲	اهرم مالی
	۰/۰۰۰	۵۰/۴۳۱۶۵		۰/۰۱۷	۵۲/۸۹۲	عرض از مبدأ
۶۵/۰۴	آماره والد		۵۹/۱۰	آماره والد		
۰/۰۰۰۰	احتمال والد		۰/۰۰۰۰	احتمال والد		
۰/۰۸۴۷	ضریب تعیین تعدیل شده		۰/۰۸۳۵	ضریب تعیین تعدیل شده		
۹/۰۰۰۰۰	آماره والد تعدیل شده		۷/۴۰۰۰۰	آزمون والد تعدیل شده		
۰/۰۰۰۰	احتمال		۰/۰۰۰۰	احتمال		
۰/۰۴۵	آزمون ولد ریچ		۰/۰۲۳	آزمون ولد ریچ		
۰/۸۳۱۵	احتمال		۰/۸۸۰۵	احتمال		
۷/۳۲۰	نرمال بودن جزء اخلاص		۷/۱۹۱	نرمال بودن جزء اخلاص		
۰/۰۰۰۰۱	احتمال		۰/۰۰۰۰۱	احتمال		
۷/۹۰	آزمون چاو		۷/۹۲	آزمون چاو		
۰/۰۰۰۰	احتمال		۰/۰۰۰۰	احتمال		
۳۳/۰۴	آزمون هاسمن		۲۲/۷۸	آزمون هاسمن		
۰/۰۰۰۰	احتمال		۰/۰۰۰۰۱	احتمال		

در پژوهش حاضر قبل از انجام تخمین نهایی فرضیه‌های پژوهش، پیش نیازهای رگرسیون کلاسیک، برای بررسی ناهمسانی واریانس، نرمال بودن جزء اخلاص و خودهمبستگی سریالی به ترتیب از آزمون والد تعدیل شده، شاپیرو و فرانسیس و ولد ریچ استفاده شده است.

بر اساس خروجی نرم افزار آماری به شرح جدول (۴) نتایج نشان دهنده این است که مشکل ناهمسانی واریانس در هر دو مدل وجود دارد ولی مشکل خودهمبستگی سریالی در فرضیه‌های وجود ندارد. از طرفی سطح معناداری آزمون شاپیرو و فرانسیس نشان می‌دهد که جزء اخلاص نرمال نیست ولی با توجه به قاعده حد مرکزی و بزرگ بودن نمونه پژوهش، جزء اخلاص نرمال قلمداد می‌شود. شایان توجه است که مشکل ناهمسانی واریانس در تخمین نهایی هر دو مدل با استفاده از روش حداقل مربعات تعمیم یافته حل شده است. مقادیر آماره عامل تورم واریانس با توجه به اینکه کمتر از ۵ می‌باشد بیانگر عدم وجود هم‌خطی بین متغیرهای مستقل با یکدیگر است. نتایج آزمون چاو بیانگر پذیرش الگوی داده‌های تابلویی می‌باشد و آزمون هاسمن بیانگر پذیرش الگوی اثرات ثابت برای هر دو فرضیه است.

بر اساس خروجی نرم افزار آماری به شرح جدول (۴) احتمال آماره والد رگرسیون برازش شده برای فرضیه اول و دوم معنادار می‌باشد و ضریب تعیین تعدیل شده برای فرضیه اول و دوم به ترتیب ۰/۰۸۳۵ و ۰/۰۸۴۷ درصد است که نشان دهنده قدرت توضیح دهنده فرضیه مذکور است. همچنان که مشاهده می‌شود نتیجه آزمون ولد ریچ برای هر دو فرضیه در نرم افزار استاتاستیک بیانگر عدم وجود خودهمبستگی می‌باشد، افزون بر این نتیجه آزمون والد تعدیل شده در هر دو فرضیه نشان دهنده وجود مشکل ناهمسانی است. همچنین، مقدار احتمال متغیر مستقل یعنی بیش اطمینانی مدیران در هر دو مدل بیانگر عدم معناداری رابطه بین بیش اطمینانی مدیران و تأخیر گزارش حسابرسی است.

نتیجه گیری

هدف این پژوهش بررسی رابطه بین بیش اطمینانی مدیران و تأخیر گزارش حسابرسی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است که برای این منظور ۱۴۳ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال‌های ۱۳۹۵ الی ۱۳۹۹ بررسی شده است. در این پژوهش برای سنجش بیش اطمینانی مدیران از دو مدل مختلف استفاده شده است. نتایج نشان داد تفاوت در مدل‌های مورد استفاده هیچ تغییری در نتایج حاصله ندارد. به طور خلاصه نتایج نشان داد که بیش اطمینانی مدیران هیچ گونه رابطه‌ای با تأخیر گزارش حسابرسی ندارد. بنابراین، به پژوهشگران پیشنهاد می‌گردد برای بررسی عوامل تأثیرگذار بر تأخیر گزارش حسابرسی از بیش اطمینانی مدیران به عنوان متغیرهای تعدیلی بهره گیرند چرا که متغیر بیش اطمینانی مدیران در جایگاه متغیر مستقل نتوانست ارتباط معناداری با تأخیر گزارش حسابرسی داشته باشد. یافته‌های پژوهش حاضر با مطالعه اوه و جئون (۲۰۲۲) مطابقت ندارد.

پیشنهاد‌های پژوهش

بر اساس یافته‌های پژوهش به محققان و استفاده‌کنندگان از اطلاعات تأخیر گزارش حسابرسی پیشنهاد می‌شود از بیش اطمینانی مدیران به عنوان متغیری تأثیرگذار بر گزارش حسابرسی استفاده نکنند. به عبارتی نتایج نشان داد تأخیر یا عدم تأخیر در ارائه گزارش حسابرسی به هیچ عنوان با بیش اطمینانی مدیران مرتبط نیست. یکی از این یافته‌های حاصل از این مطالعه این است که حسابرسان به طور مستقل عمل کرده و با مدیران شرکت‌ها در ارتباط نبوده و استقلال خود را حفظ کرده‌اند. احتمالاً دلیلی که موجب عدم تأیید فرضیه‌های پژوهش شده است متفاوت بودن مدل‌های مورد استفاده برای محاسبه بیش اطمینانی است. چرا که در پژوهش اوه و جئون (۲۰۲۲) برای سنجش بیش اطمینانی مدیران از مدل شراند و زچمن (۲۰۱۲) استفاده شده است، مدل اوه و جئون (۲۰۲۲) توسط امتیاز بندی اعطا شده به پنج شاخص محاسبه شده است. در نهایت به دلیل اینکه در این پژوهش از متغیرهای تصنعی برای محاسبه متغیر بیش اطمینانی استفاده شده شاید، استفاده از دیگر مدل‌ها از جمله امتیازبندی بیش اطمینانی مدیران نتایج متفاوتی دربر داشته باشد. به همین جهت پیشنهاد می‌گردد محققان در پژوهش‌های آتی از روش‌های دیگری که به صورت تصنعی نیست برای سنجش متغیر بیش اطمینانی مدیران استفاده نمایند تا تفاوت در نتایج حاصله مشخص گردد.

منابع

- ✓ آقابالایی بختیار، حنا، صراف، فاطمه، فرج زاده دهکردی، حسن، (۱۳۹۷)، رابطه بین فرصت‌های سرمایه‌گذاری شرکت‌ها و تأخیر در ارائه گزارش حسابرسی، مجله بررسی‌های حسابداری، دوره ۵، شماره ۱۹، صص ۱-۲۰.
- ✓ ایوانی، فرزاد، خیراللهی، فرشید، عبدی، حدیث، کاسپور، سعیده، (۱۴۰۰)، بررسی نقش ساختار مالکیت بر رابطه بین بیش اطمینانی مدیران و مخارج تحقیق و توسعه با لحاظ شرایط محدودیت مالی، مدیریت دارایی و تامین مالی، دوره ۹، شماره ۴، صص ۹۷-۱۲۰.
- ✓ بزرگ اصل، موسی، رجب‌دُری، حسین، خرمین، منوچهر، (۱۳۹۷)، بررسی عوامل موثر بر انتشار به هنگام گزارش حسابرسی، مجله دانش حسابداری، دوره ۹، شماره ۱، صص ۱۱۵-۱۴۶.
- ✓ بشیری منش، نازنین، اورج اوغلی، نیر، (۱۴۰۰)، تاثیر بیش اطمینانی مدیران بر لحن گزارشگری مالی، پژوهش‌های مالی رفتاری در حسابداری، دوره ۱، شماره ۲، صص ۸۱-۹۹.

- ✓ حیدری، مهدی، علی اکبرلو، علیرضا، خاکپور حیدرانلو، ابراهیم، (۱۴۰۱)، بررسی تاثیر درماندگی مالی و فرصت های رشد بر محافظه کاری حسابداری با نقش تعدیل گری بیش اطمینانی مدیریت، مطالعات تجربی حسابداری مالی، دوره ۱۹، شماره ۷۴، صص ۱۷۷-۲۰۸.
- ✓ صفی پور افشار، مجتبی، رئیسی، لیلا، (۱۴۰۱)، بیش اطمینانی مدیریت، تامین مالی داخلی و بهره وری سرمایه گذاری، دانش حسابداری، دوره ۱۳، شماره ۱، صص ۱۸۵-۲۰۱.
- ✓ لاری دشت بیاض، محمود، قناد، مصطفی، فکور، حسین، (۱۳۹۷)، ویژگی های کمیته حسابرسی و تأخیر در گزارش حسابرسی، پژوهش های حسابداری مالی و حسابرسی، دوره ۱۰، شماره ۳۷، صص ۲۱۵-۲۴۱، (۳۷).
- ✓ مشایخ، شهناز، بهزادپور، سمیرا، (۱۳۹۳)، تاثیر بیش اطمینانی مدیران بر سیاست تقسیم سود شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، بررسی های حسابداری و حسابرسی، دوره ۲۱، شماره ۴، صص ۴۸۵-۵۰۴.
- ✓ Ahmed, A. S., & Duellman, S. (2013). Managerial overconfidence and accounting conservatism. *Journal of accounting research*, 51(1), 1-30.
- ✓ Brown, R., & Sarma, N. (2007). CEO overconfidence, CEO dominance and corporate acquisitions. *Journal of Economics and business*, 59(5), 358-379.
- ✓ Chang, H., Guo, Y., & Mo, P. L. L. (2018). Market competition, audit fee stickiness, and audit quality: Evidence from China. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 38(2), 79-99.
- ✓ Choi, Y. G. (2012). The Effect of CEO's Human Capital Characteristics on IPO Performance of Venture Business. *Korean Journal of Business Administration*, 25(2), 1197-1217.
- ✓ Deshmukh, S., Goel, A. M., & Howe, K. M. (2013). CEO overconfidence and dividend policy. *Journal of Financial Intermediation*, 22(3), 440-463.
- ✓ Habib, A., & Muhammadi, A. H. (2018). Political connections and audit report lag: Indonesian evidence. *International Journal of Accounting & Information Management*, 26(1), 59-80.
- ✓ Hasibuan, R. P. A., & Hasibuan, N. F. A. (2022). Analysis of The Influence of Timely Submission of Financial Statements of Transportation Companies Listed on The Indonesia Stock Exchange 2017-2021. *Journal Economy And Currency Study (JECS)*, 4(1), 87-96.
- ✓ Hayward, M. L., & Hambrick, D. C. (1997). Explaining the premiums paid for large acquisitions: Evidence of CEO hubris. *Administrative science quarterly*, 103-127.
- ✓ Hayward, M. L., Rindova, V. P., & Pollock, T. G. (2004). Believing one's own press: The causes and consequences of CEO celebrity. *Strategic Management Journal*, 25(7), 637-653.
- ✓ Hwang, G. Y., & Kim, E. G. (2018). CEO Overconfidence and Dividend Policy: Evidence from Korean Large Business Group (Chaebols). *Review of Financial Information Studies*, 7(1), 61-90.
- ✓ Mathuva, D. M., Tauringana, V., & Owino, F. J. O. (2019). Corporate governance and the timeliness of audited financial statements: The case of Kenyan listed firms. *Journal of Accounting in Emerging Economies*.
- ✓ Moon, C. H. (2012). The performance consequences of aligning CEO characteristics with competitive strategy in Korean Manufacturing venture firms. *Korean Journal of Business Administration*, 25(8), 3335-3355.
- ✓ Nah, C. K., & Choi, G. (2004). The effect of accounting accruals on the audit report lag. *Korean Accounting Review*, 29(1), 179-206.
- ✓ Oh, H. M., & Jeon, H. J. (2022). The Effect of Board Characteristics on the Relationship between Managerial Overconfidence and Audit Report Lag: Evidence from Korea. *International Journal of Applied Economics, Finance and Accounting*, 13(2), 50-60.

- ✓ Roh, H. C., Lim, G. H., & Jeon, Y. J. (2012). The relationship between audit report filing lag and accounting information quality. *J. Tax. Account*, 13, 249-279.
- ✓ Ryu, H. Y., & Kim, S. R. N. (2015). Managerial Overconfidence and Accounting Conservatism, *Korea Accounting Review*.
- ✓ Schrand, C. M., & Zechman, S. L. (2012). Executive overconfidence and the slippery slope to financial misreporting. *Journal of Accounting and economics*, 53(1-2), 311-329.

